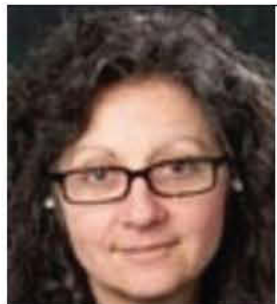

Το '1821' στην Αυστραλία: Μνήμη ή Αμνησία; Αποικιοκρατία, μετανάστευση, και αναζήτηση «πατρίδας»

Μέρος δ'

Γράφουν οι Δρ. Τούλα Νικολακοπούλου

και Δρ. Γιώργος Βασιλακόπουλος

(Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Λατρόμπι).

Δ: Ανοιχτές και δημοκρατικές παροικίες

Εδώ ερχόμαστε στο βαρυσήμαντο θέμα της πολιτικής ουσίας του ιεραρχικού θεσμού της Εκκλησίας, ο οποίος προς τις παροικίες εκφράζει αυταρχισμό και προς τον κυρίαρχο Αγγλοσάξονα υποτέλεια. Σε αντίθεση με τις Κοινότητες, η Αρχιεπισκοπή είναι ένας θεσμός 'ξένος' προς τις ελληνοαυστραλιανές παροικίες και την ιστορικό-πολιτική τους φυσιογνωμία. Οι Έλληνες της Αυστραλίας εξελίχθηκαν πολιτικά ως κομμάτι αυτής της χώρας αναπτύσσοντας από την αφετηρία τους το αυθεντικά δικό τους δημοκρατικό ήθος με την ανάλογη θεσμική πολυφωνία και αυτόνομη και ελεύθερη ιστορική αναζήτηση και διακίνηση ιδεών. Πότε άραγε νοιώσαμε την ανάγκη να παρουσιαστούμε συλλογικά και αυτόνομα ως 'εμείς' για να προσδιορίσουμε τη θέση μας στην κοινωνία υποδοχής; Όταν αρχίσαμε να θέτουμε ερωτήματα όπως αυτά που τονίζει ο Χ. Φίφης: «Πως και πού ζούμε;», «Ποιοί είμαστε;», «Ποιά είναι η κατεύθυνσή μας;». Η συλλογική μας παρουσία και αναζήτηση εκφράστηκε με τους δημοκρατικούς θεσμούς της Κοινότητας (1897, 1898) και του Εργατικού Συνδέσμου (Δημόκριτος 1935, Άτλας 1939) και, στο ενδιάμεσο αυτών των δύο αξονικών θεσμών, από μυριάδες άλλους οργανισμούς, συλλογικά σώματα, πολιτιστικές ομάδες, εκδοτικές προσπάθειες, κομματικές ομάδες κτλ.

Οι θεσμοί της Κοινότητας, του Εργατικού Συνδέσμου και των άλλων οργανισμών, ήταν γνήσια, αυτόχθονα, και αυτόνομα δημιουργήματα των ελληνοαυστραλών μέσω των οποίων εκφράστηκαν δύο διαφορετικές αντιλήψεις (του ξένου, και του μαχόμενου πολίτη) για την θέση μας στην Αυστραλία, αλλά και την ίδια την έννοια της ελληνοαυστραλιανής ταυτότητας, της διαμόρφωσής της, και της συνέχισής της. Παρ' όλες όμως τις ιδεολογικές διαφορές τους τελικά, από την δεκαετία του 60 σύγκλιναν ιστορικά και συνεργάστηκαν γύρω από τους μεγάλους αγώνες για τα δικαιώματα των μεταναστών εργατών, τον πολυεθνισμό, την παιδεία, την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων, την υπεράσπιση της δημοκρατίας στην Ελλάδα και στις παροικίες, το Κυπριακό, τη Χούντα.

Αγώνες στους οποίους σφυρηλατήθηκε και η ελληνοαυστραλιανή μας ταυτότητα. Ο άξονας σύγκλισης ήταν βέβαια τα δημοκρατικά ιδεώδη που ενέπνεαν και τους δύο θεσμούς. Από την προοπτική ολόκληρου του 20ου αιώνα ο ανοιχτός χαρακτήρας των παροικιών, τους επέτρεψε να λειτουργούν δυναμικά και δημιουργικά ως ο ιστορικός τόπος συνάντησης διαφορετικών τάσεων και ερμηνειών της θέσης μας στην Αυστραλία, ως πολιτικά, πολιτιστικά, και πλουραλιστικά αυτοο-

ριζόμενης ομάδας μεταναστών. Επέτρεψαν δε κι ενθάρρυναν την συνάντηση και την τριβή ιδεών με όλους τους μετέχοντες στο πολυεθνικό εμβάδον αυτής της χώρας. Εδώ παρατηρεί ο ιστορικός τριβές, ανάπτυξης του δημόσιου παροικιακού χώρου και της συλλογικής συνειδησης αυτοπαρουσίας στην ευρύτερη κοινωνία. Οι Έλληνες λοιπόν επέλεξαν τον δημοκρατικό προσανατολισμό ως τον ορίζοντα διαμόρφωσης της συλλογικής τους αυτογνωσίας στην Αυστραλία. Δηλαδή ως αρχή αναζήτησης επέλεξαν το διάλογο και την ανοιχτή παροικία ως συστατικές διαστάσεις της έννοιας του 'ελληνοαυστραλού' που είναι παράλληλα, και πρέπει να παραμένει, δυναμικό ιστορικό ερώτημα για την εξελισσόμενη (και πλουραλιστική) ελληνοαυστραλιανή ταυτότητα.

Ο θεσμός της Αρχιεπισκοπής λειτούργησε ιστορικά ως ο πολιτικά αυταρχικός και ιδεολογικά μονοδιάστατος 'εισβολέας', σε αυτό τον αναπτυσσόμενο για ένα αιώνα, χώρο των πολιτικά (αλλά και πολιτιστικά, και θρησκευτικά) ανοιχτών παροικιών. Για δεκαετίες τώρα, οι εκάστοτε ηγέτες της Εκκλησίας έχουν ως πάγιο στόχο να εξουδετερώσουν ότι επέτρεψε στους Έλληνες μετανάστες να μετατραπούν σε ενεργά δημοκρατικά υποκείμενα προωθώντας, όπως αναφέραμε, το μοντέλο της ενοριακής ανακατάταξης των παροικιών ως ιδεολογικά στεγανά και γκέτο στο όνομα της συντήρησης μιας αθάνατης ελληνικότητας που μόνο η Αρχιεπισκοπή μπορεί να μας 'εγγυηθεί', όπως άλλωστε θέλει να πιστεύει ότι το κατάφερε την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας. Ο ιδεολογικός και πολιτικός εγκλωβισμός, τον οποίο σήμερα αναδιαμορφώνει η Αρχιεπισκοπή μέσα στα νέα ιστορικά δεδομένα (με ιδιαίτερη έμφαση στην καλλιέργεια ιστορικής αμνησίας ανάμεσα στις νεότερες γενιές των Ελληνοαυστραλών), δεν είναι στην ουσία διαφορετικός από το ιδεολογικό στεγανό που οι αγγλοσάξονες επέβαλαν στις παροικίες, από την ίδρυσή τους μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 40, και που ο Έλληνας μετανάστης ως μαχόμενος πολίτης με τιτάνιους αγώνες το ξεπέρασε (δεκαετίες 50 και 60). Η πολιτική εξουδετέρωση λοιπόν που επιδιώκει η Αρχιεπισκοπή δεν είναι επί μέρους, αλλά ολοκληρωτική και ριζοσπαστική γιατί έχει για αντικείμενό της την ίδια την ιστορική φυσιογνωμία των δημοκρατικών και πολυφωνικών παροικιών. Σε τελευταία ανάλυση πρόκειται για μία κολοσσιαία προσπάθεια ενός επαγγελματικού οργανισμού διαγραφής της ιστορικής μας μνήμης.

Ως ο πολιτικός 'εισβολέας' με το ξένο προς τις πολιτικές μας παραδόσεις ήθος, η Αρχιεπισκοπή καταλαμβάνει την μοναδική θέση του εντός-εκτός των παροικιών. Ως το 'εντός' παρουσιάζεται σαν ένα τμήμα τους δίπλα σε άλλα όπως οι Κοινό-

τητες, με την αποστολή ικανοποίησης των θρησκευτικών αναγκών μιας μερίδας παροίκων. Ως το 'εκτός' όμως δεν ελέγχεται από τις παροικίες, αλλά τις ηγεμονεύει επιδιώκοντας την αποκλειστική πολιτική αντιπροσώπευσή τους και την ιδεολογική τους υποταγή στο όνομα της προάσπισης της συνέχισης του 'χριστιανίζοντος' Ελληνισμού στην 'ξένη' χώρα υποδοχής. Ο πραγματικά ξένος όμως σε αυτή την περίπτωση δεν είναι η Αυστραλία, που άλλωστε σε μεγάλο βαθμό εμείς έχουμε δημιουργήσει, ούτε οι παροικίες, αλλά η ίδια η Εκκλησία. Ο πολιτικός και ιδεολογικός ηγεμονισμός της εκκλησίας προς τις παροικίες συνοδεύεται, όπως αναφέραμε, και με μία παράλληλη και συμπληρωματική υποταγή απέναντι στις εκάστοτε Αυστραλιανές κυβερνήσεις με την πολιτική των οποίων πάντα ευθυγραμμίζεται. Σαν χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρουμε ότι όταν ο πρώην Αρχιεπίσκοπος Στυλιανός ρωτήθηκε σε κρατικό ραδιοφωνικό σταθμό για την στάση της Αυστραλιανής κυβέρνησης (η οποία ήταν απάνθρωπη) απέναντι στους πρόσφυγες μεταξύ άλλων δήλωσε:

'Υπάρχουν νόμοι οι οποίοι πρέπει να γίνονται σεβαστοί. Ελπίζω ότι όσοι έρχονται σύμφωνα με τους νόμους, σύμφωνα με τους όρους τους οποίους θέτει η χώρα θα είναι ευπρόσδεκτοι.' (Μεταφραση από Το Βήμα, Αύγουστος 2002, 31)

Η Αρχιεπισκοπή ήταν λοιπόν (και εξακολουθεί να είναι) ταυτόχρονα ο πολιτικά ξένος ηγεμόνας των παροικιών και ο ιδεολογικά υποτελής ξένος των εκάστοτε Αυστραλιανών κυβερνήσεων. Κατά παράδοξο τρόπο είναι αυτή η ηγεμονική υποτέλεια ενός διπλά ξένου θεσμού που την ανάγει σε οργανικό κομμάτι και αντιπροσωπευτικό φορέα της αποικιοκρατικής νοοτροπίας και του 'κόμπλεξ' της φυλετικής ανωτερότητας των διαχειριστών της λευκής Αυστραλίας. Όπως τονίσαμε από ανέκαθεν οι Αγγλοσάξονες κατακτητές της πατρίδας των Ιθαγενών ήθελαν τις παροικίες των μεταναστών ιδεολογικά και ταξικά καταχτημένες και αρμονικά συνδεδεμένες με το γεγονός της κατάκτησης. Η Αρχιεπισκοπή είναι πολιτικά ο 'εισβολέας του εισβολέα', ο 'αποικιοκράτης του αποικιοκράτη', που με ζηλευτή ιστορική συνέχεια και συνέπεια διαμορφώνει τις παροικίες σύμφωνα με τις (κρυφές ή φανερές) υποδείξεις (και επιθυμίες) του κυρίαρχου Αγγλοσάξονα. Η Αρχιεπισκοπή πάντα λειτουργούσε ως ο τοποτηρητής των παραδοσιακών και ρατσιστικών κυβερνητικών απαιτήσεων για πειθαρχημένες και ευγωνομούσες παροικίες μεταναστών. Κυνήγησε δε και τρομοκράτησε κατά κόρο τους πολιτικά προβληματισμένους συμπαροίκους στους αγώνες των οποίων οφείλουμε την αξιοπρέπεια μας ως ελεύθεροι άνθρωποι.